

mjr Marian Adamowicz

CS SG w Kętrzynie

SZKOLENIE PIROTECHNICZNE W STRAŻY GRANICZNEJ

Każdy dziś może stać się ofiarą bomby umieszczonej w liście, przesyłce, obiekcie lub pojeździe. Żeby skonstruować proste technicznie urządzenie wybuchowe wystarczy wiedza absolwenta szkoły podstawowej. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość w zakresie wykorzystywania urządzeń wybuchowych zweryfikowała hipotezę lansowaną w pierwszym okresie powstawania formacji zakładającą, że nie przewiduje się zagrożeń typu bombowego w Straży Granicznej. Różnorodność i pochodzenie materiałów wybuchowych oraz środków zapalających, wykorzystywanych do konstruowania urządzeń wybuchowych stwarza konieczność przygotowania funkcjonariuszy Straży Granicznej do przeciwdziałania tym zjawiskom.

Dziś o potrzebie kształcenia i doskonalenia pirotechników dla potrzeb Straży Granicznej nie trzeba nikogo przekonywać. W początkowym okresie funkcjonowania formacji Straż Graniczna kształciła pirotechników korzystając z usług Centrum Szkolenia Policji w Legionowie oraz ze szkoleń zagranicznych. Ze względu na duże zapotrzebowanie istniejące w Policji na szkolenie dla pirotechników Straż Graniczna mogła liczyć jedynie na przeszkolenie co najwyżej kilku funkcjonariuszy w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Potrzeby kadrowe okazały się jednak dużo większe.

Wychodząc naprzeciw tym potrzebom Komendant Główny Straży Granicznej Decyzją Nr 48 z dnia 11 grudnia 1998 roku powołał Zespół do spraw opracowania koncepcji szkolenia pirotechnicznego w składzie:

przewodniczący: mjr Jan Nieckula,

zastępca przewodniczącego: por. Tomasz Nowakowski,

członkowie: ppłk Andrzej Malarski,

mjr Marian Adamowicz,

mjr Wiesław Pachana,

kpt. Lesław Wydra,

kpt. Marek Kita,
ppor. Piotr Kubica.

Zadaniem zespołu było przygotowanie i przedstawienie komendantowi głównemu:

- analizy stanu prawnego dotyczącego uregulowań w zakresie szkolenia pirotechników,
- analizy stanu faktycznego funkcjonowania służb pirotechnicznych w Straży Granicznej,
- opracowanie projektów rozwiązań systemowych funkcjonowania służb pirotechnicznych w Straży Granicznej,
- opracowanie wstępnych założeń programu szkolenia pirotechników,
- wypracowanie założeń systemu organizacji szkoleń pirotechnicznych w Straży Granicznej,
- nadzór nad przygotowaniem programów szkolenia pirotechników,
- analiza finansowa proponowanych rozwiązań,
- ustalenie kierunków i form współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami szkolącymi pirotechników.

W swoim sprawozdaniu komisja stwierdziła, że istniejący stan prawny pozwala na stworzenie własnego systemu szkolenia pirotechników w SG. Jednocześnie przedstawione zostały propozycje rozwiązań systemowych takiego kształcenia. Zaproponowano zorganizowanie szkoleń pirotechnicznych w formie kursów doskonalenia zawodowego:

- a) kurs dwutygodniowy – 70 godz. dydaktycznych dla
  - kontrolerów – radiometrystów,
  - kontrolerów – przewodników psów służbowych do wyszukiwania materiałów wybuchowych; zakładanym celem szkolenia było przygotowanie funkcjonariuszy do wykonywania zadań służbowych w zakresie prowadzenia rozpoznania pirotechnicznego obiektów, terenu oraz ewakuacji osób przebywających w miejscach zagrożonych;
- b) kurs czterotygodniowy – 158 godz. dydaktycznych dla
  - starszych specjalistów Oddziałów Straży Granicznej ds. chemiczno-radiometrycznych,
  - funkcjonariuszy Grupy Interwencji Pirotechnicznej,

- etatowych pirotechników z plutonów specjalnych Oddziałów Straży Granicznej; głównym celem szkolenia było doskonalenie umiejętności funkcjonariuszy w zakresie prowadzenia rozpoznania pirotechnicznego oraz przygotowanie ich do neutralizacji materiałów i urządzeń niebezpiecznych.

Zawarte w programach treści nauczania realizowane miały być poprzez następujące bloki przedmiotowe:

- ◆ Ministerstwo;
- ◆ Podstawowe wiadomości o terroryzmie;
- ◆ Przepisy bezpieczeństwa – udzielanie pierwszej pomocy;
- ◆ Budowa i użytkowanie sprzętu rozpoznania pirotechniczno-radiologicznego;
- ◆ Rozpoznanie pirotechniczno-radiologiczne;
- ◆ Organizacja i zarządzanie.

Akceptacja przez komendanta głównego SG rozwiązań systemowych szkolenia pirotechnicznego rozpoczęła prace związane z pozyskaniem środków materiałowo-technicznych do zabezpieczenia zajęć oraz przeszkoleniem wykładowców – instruktorów przewidzianych do ich prowadzenia. Z przyznanych środków finansowych do zabezpieczenia cykli szkoleń z zakresu bezpieczeństwa zakupiono podstawowy sprzęt i materiały do prowadzenia zajęć z rozpoznania pirotechnicznego oraz neutralizacji urządzeń wybuchowych. Zawarto także porozumienia między komendantem Centrum Szkolenia Straży Granicznej i komendantem Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie a:

- ◆ I Mazurską Brygadą Artylerii w Węgorzewie na zdeponowanie w magazynach jednostki materiałów wybuchowych i środków zapalających niezbędnych do ćwiczeń praktycznych z ministerstwa oraz wykorzystanie bazy poligonowej jednostki;
- ◆ Dyrekcją Porty Lotnicze Szczytno – Szymany w zakresie wykorzystania w procesie szkolenia obiektów lotniska oraz urządzeń technicznych służących do kontroli bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji;
- ◆ Komendantami Granicznych Placówek Kontrolnych Warszawa – Okęcie oraz Gdańsk – Rębiechowo o umożliwienie przeprowadzenia

zajęć praktycznych na temat: „Działania pirotechników na poszczególnych stanowiskach pracy”.

W miesiącu wrześniu 1999 roku w Krakowie zorganizowano warsztaty minersko-pirotechniczne dla kadry instruktorskiej Straży Granicznej przewidzianej do prowadzenia zajęć. Szkolenie to miało na celu:

- przygotowanie merytoryczne kadry instruktorskiej,
- ujednoczenie techniki w zakresie kontroli bezpieczeństwa, rozpoznania i unieszkodliwiania,
- wydania stosownych uprawnień dla uczestników szkolenia do posługiwania się wyrzutnikiem pirotechnika,
- określenie niezbędnych pomocy dydaktycznych do prowadzenia zajęć w ramach poszczególnych bloków tematycznych.

Wymiana doświadczeń między pirotechnikami Straży Granicznej i Policji na poligonie w Krakowie

Pirotechnicy
Straży Granicznej
i Policji na
poligonie
w Krakowie

Szkolenie zorganizowano we współpracy z Sekcją Minersko-Pirotechniczną Kompanii Antyterrorystycznej w Krakowie, Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, GPK Kraków – Balice Karpackiego Oddziału SG w Nowym Sączu.

Wymieniono także doświadczenia z Centralnym Sztabem Policji Komendy Głównej Policji oraz wykładowcami Centrum Szkolenia Poli-

cji w Legionowie co do zakresu i metod prowadzenia kursów pirotechnicznych. Powyższe przedsięwzięcia umożliwiły rozpoczęcie w dniu 21.02.2000 r. cyklu kursów specjalistycznych funkcjonariuszy SG z zakresu bezpieczeństwa. Efektem podjętych działań było zorganizowanie:

- ośmiu turnusów kursów z zakresu rozpoznania pirotechnicznego i radiologicznego, na których przeszkolono 132 funkcjonariuszy SG,
- pięciu turnusów kursów z zakresu rozpoznania i neutralizacji, w których przeszkolono 77 funkcjonariuszy.

Rozpoznanie pirotechniczne pojazdu z wykorzystaniem psa służbowego

W badaniach ankietowych przeprowadzanych po zakończeniu poszczególnych turnusów zdecydowana większość uczestników szkoleń, jak i ich przełożeni, uznało za zasadną potrzebę doskonalenia umiejętności zawodowych podczas kursów pirotechnicznych. Najczęściej powtarzającym się postulatem wśród ankietowanych funkcjonariuszy była potrzeba przekształcenia większej liczby zajęć teoretycznych na praktyczne zdobywanie umiejętności i nawyków.

Doświadczenia wynikające z realizacji dotychczasowych kursów pirotechnicznych oraz postulaty zawarte w ankietach uświadomiły o konieczności przebudowy programów szkolenia oraz opracowania instrukcji zawierającej systemowe rozwiązania w zakresie prowadzenia kontroli pirotechnicznej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, a w szczególno-

ści zasad postępowania w przypadkach podjęcia interwencji pirotechnicznej.

Rozpoznanie pirotechniczne obiektu zamkniętego

O potrzebie nowego spojrzenia na organizację i funkcjonowanie kontroli pirotechnicznej w systemie bezpieczeństwa ruchu granicznego wskazują także wydarzenia związane z atakiem terrorystycznym, jaki miał miejsce w dniu 11.09.2001 roku w Stanach Zjednoczonych. Spośród wielu czynników odpowiedzialnych za tą tragedię wymienić trzeba także ludzi realizujących określone procedury i podejmujących działania związane z kontrolą bezpieczeństwa.

Nowe rozwiązania systemowe funkcjonowania pirotechników oraz kontroli bezpieczeństwa i szkolenia w Straży Granicznej zostały zaproponowane przez zespół powołany Decyzją nr 1 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 9 stycznia 2001 roku w projektach:

- „Instrukcji postępowania oraz szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej w działaniach pirotechnicznych”,

- „Programu szkolenia specjalistycznego z zakresu rozpoznania pirotechnicznego”,
- „Programu szkolenia specjalistycznego z zakresu rozpoznania i neutralizacji przedmiotów i urządzeń niebezpiecznych”,
- „Programu specjalistycznego dla instruktorów pirotechników”.

W projektach rozwiązań systemowych funkcjonowania pirotechniki w Straży Granicznej Zespół brał pod uwagę różnorodne czynniki tj. poziom i rodzaj zagrożenia, parametry urządzeń technicznych, regulacje prawne oraz możliwości finansowe. Sprostanie tym potrzebom wymaga sukcesywnego dofinansowywania służb pirotechnicznych. Jestem przekonany, że napotykanne trudności związane ze szkoleniem pirotechników dla potrzeb Straży Granicznej w najbliższym okresie zostaną przezwyciężone w myśl hasła „na bezpieczeństwie nie opłaca się oszczędzać”.